

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

56. De ira, quid, & quotuplex sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

ad propriam delectationem carnis ordinantur, & hinc insurgit amor sæculi, & mundi huius, & futuri horror, quo ei displicet futura vita, dum vellet permanere in mundo, in quo delectationes suas habet. Atque hi actus, si plenus consensus voluntatis sint, sunt mortalia; si verò imperfecti quidam actus, & indeliberati, venialia. Priora verò circa intellectum tunc sunt mortalia, aut quando finis vltimus in creatura ponitur, aut quando prætermittitur ex inconsideratione, aut præcipitatione, aut alijs aliquod diuinum mandatum. Hæc sufficiant de his filiabus.

De Ira, quid, & quoruplex sit.

CAPVT LVI.

Quartum vitium capitale est Ira: hæc autem potest sic describi. *Est appetitus vindictæ.* In cuius gratiam aduerte, iram non solum homini, qua parte homo est, & animam habet rationalem, conuenire, sed etiam ratione partis sensitivæ, in qua cum animalibus alijs conuenit; unde ira, quæ in alijs animalibus reperitur, etiam homini conuenit.

In ira ergo communi hominibus, & animali, hæc tria reperiuntur.

Est primò apprehensio alicuius mali illati, difficilis ad repellendum: non enim animal irascitur, nisi cum sensu percipit aliquod malum sibi illatum, vel proximè inferendū, quod non potest facillè repellere à se.

Secundò, est quædam sanguinis ebullitio, & feruor circa cor: cum enim congregantur spiritus vitales in corde, ad adiutorium ipsius animalis, contra malum illatum, sanguis aduentu spirituum calidorum, feruet, & ebullit.

Tertio, est quidam appetitus, seu potius appetitio inferendi malum ei, à quo est sibi malum illatum: & hoc quidem ad releuandum malum illatum; & hoc tertium propriè est ira: ob id, definita est, *appetitus esse vindictæ*: hæc ira est irrationalis, que quidem contingit homini in parte sensitiva, aliquando ipso nolente, & contradicente. Altera ira est soli homini propria, quæ in parte rationali, puta, in voluntate accidit, & in hac duo concurrunt.

Alterum

Alterum ex parte intellectus, putà, perceptio alicuius mali, & iniuriæ illatæ.

Alterum ex parte voluntatis, putà, volitio repellendi tale malum, & inferendi malum ei, à quo malum sibi illatum est: atque hæc volitio, quæ dicitur appetitus rationalis vindictæ, dicitur, & est ira; quæ quidem, vt plurimum cõiuncta est cum ira sensus, & motione corporis: non enim mouetur pars superior, quin pars etiam inferior, & sensitiua moueatur. Dicitur ira ab eundo, quasi homo per iram extra se eat: vnde, qui escere ab ira, dicitur in mentem redire.

Huius iræ solent tres species assignari ab Arist. 4. Ethico. & Damasc. libr. 2. de fide, cap. 16. & S. Thom. 2. 2. quæstion. 158. & ab alijs communiter. Species autem sunt hæc, ira, iracundia, & furor.

Ira, dicitur appetitus vindictæ, cito insurgens, & cito etiam desinens: sunt enim homines, qui facili ex causa irascuntur vehementer, & cito sedantur; & isti dicuntur ab Aristot. acuti: & inter animalia bruta, aliqua sunt similis conditionis.

Iracundia verò, est ira permanens, vnde dicitur à Damasceno, *μᾶνις*, à verbo Græco, *μᾶνω*, id est, maneo quasi manens, quia homo diu permanet in apprehensione mali illati, & appetitū vindictæ. Et hos vocat Aristot. amaros: & inter animalia sunt aliqua, quæ huiusmodi sunt, & hæc memoria polent.

Furor vero est, quando manet quidem memoria mali illati, sed appetitus vindictæ nequaquam insurgit, nisi tẽpore conuenienti, cum se potest homo vindicare: & dicuntur hi ab Aristot. difficiles: & inter animalia sunt multa huiusmodi, & maxime illa, quæ astuta, & generosa sunt.

Quando Ira sit peccatum.

CAPVT LVI.

ADuertendum est, iram, quæ in parte sensitiua hominis est, ex se non esse peccatum, cum non sit ex libertate procedens; nec etiã est meritoria, ob eandem causam. At verò, cum consensus hominis accedit, seu ex consensu voluntatis procedit, tunc potest habere rationem boni, vel mali, sicut ira rationalis.